

אבחון
:

התנהגותי-רגשי

על-ידי...

הרלב"ג

פְּרֻשֵׁת בְּלָק

'לא הָבִיט אֶן בְּיַעֲקֹב'
הַנְּשָׂמָה הַמְּאִיכָה

לברכתך – **"כִּי בָרוּךְ הוּא"**. מְשָׁל, אומרים לצרעה (לדבורה)
לא מדובשיך ולא מעוקציד (רש"י).

ובכן מהו הדמיון בין בלעם לדבורה?

אלא מבאר האדמו"ר רבי **מנחם מנדל מווישווא** (וישווה)
זי"ע בספרו **'שארית מנחם'**:

טבעה של הדבורה הוא, שכאשר היא נותנת דבש, אין זה
מגוף הדבורה אלא מצוף שהיא מוצצת מהפרחים שלאחר
מכן היא פולטת את הדבש בכוורת, ואילו העוקץ המכאיב
והארס שימזריק, הם מגופה של הדבורה עצמה. כן בלעם,
הברכות אמנם עוברות דרכו, אך אינם ממש ממנו, כפי
שאנו מוצאים בהמשך הפרשה. ואילו הקללות, העצות
הרעות הרי הן ממש חלק בלתי נפרד ממציאיותו
המושחתת.

ולפי דרכנו נלמד:

בלעם הרשע - עומד 'זה כנגד זה' מול הקדושה, כדרך
שאנו מוצאים בלשון המשנה באבות (פרק ה' משנה יט): "מה
בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם
הרשע...". וכן הוא נחשב לנביא אומות העולם לעומת
משה רבינו שלא קם כמוהו, בישראל דווקא, כדמצינו
דברי חז"ל בכמה מקומות.

ועליו, על בלעם הרשע, סמל הסטרא אחרא ושנאת
ישראל, אנו לומדים שברכותיו, ומעשיו הטובים הם רק
כנספח אליו, וכתוספת חיזונית לאישיותו המקורית,
המסוכנת והשלילית, אך לעומתם הקללות והשחיתות הן
הן עצם הווייתו של אותו רשע.

על אחת כמה וכמה, מידה טובה מרובה, אצל הנפש
היהודית הסיפור הוא הפוך. כלומר, אף אם נמצא פגם
כלשהו בהתנהגותו של יהודי, אל לנו להסיק מכך שמדובר
באדם שהוא חלילה רקוב **במהותו**, אדרבה, בנשמה
טהורה עסקינן, ב'חלק אלוך ממעל', נצר לאבות העולם
אברהם יצחק ויעקב. בדיוק כבמשל של אותה מרגלית
יקרה, שמתוך ששהתה בבוץ הסמיך זמן רב, התעממה
זוהרה, זאת המנצנצת כלפי חוץ, ואכן לפי שעה לא נמנע
מאיתנו לצפות בהנאה על ה'אור-יקרות' האמור להקרין
ממנה, אך ידוע נדע כי אליבא דאמת בעצמיותה של
האבן היקרה, זיווה בוהק עד מאוד.

... ומעזות פנים

זאת ועוד, גם במידה ונפגשים חלילה במצבים של הטחת
דברים קשים וחוצפה מצד הצעיר, נשאל את עצמנו אולי
הוא פועל כעת על-פי ה'איבחנה' הנפשית המובאת בלשונו
של רבינו לוי בן גרשון בספרו **'תועליות הרלפ"ג'** בפרשת

בוודאי נתקלתם בהתנהגויות שונות שלא מצאו חן
בעיניכם, הן מצד יהודים הנמנים על שומרי התורה
והמצוות הן אצל אחים הרחוקים לעת-עתה מקיום
התורה.

מן הסתם צפיתם - בעבר הרחוק או הקרוב - בתופעות
לא נעימות של עשיית עוולות, של חוסר התחשבות,
קשיחות לב, ושל עזות מצח, הנהגות שבהחלט נוגדים את
כל כללי הדת והדין, מוסרית והלכתית. לבטח המחזות
הללו הרתיחו אתכם, והביאו אתכם פשוט להתקומם!

יש ובכיתה יושב לו תלמיד סורר, שבהתנהגותו ובסגנון
הדיבור - נעדרי הנימוס והדרך ארץ - שלו, עולה בידו
להתסיס את כל חבריו לכיתה.

כמה הלב נחמץ לראות בחור המלעיג על דברי רבו, או
מתבטא בזעם ובבוטות כלפי המשגיח בישיבה.

אין ספק שבעת שהנכם נפגשים בתופעות מעין אלה לבכם
מתפלץ. באותם רגעים הנכם משוכנעים שהזדמן בפניכם
דגם מובהק של **מציאות שלילית**, במלוא מובן המילה.
מתחשק לכם לצווח לעושי העוול: "היתכן?! הרי שהנכם
ממש התגלמות הרוע!!! חלילה!

והשאלה, האם הגישה הזאת היא נכונה ומוצדקת?

נעיין אם כן בפרשתנו, ונגלה **עולמות חדשים**, על
ההסתכלות הנדרשת מאתנו, כלפי מעשים לא הכי
מלבנים הנצפים אצל אחינו.

*

הנה כאשר פותח בלעם את פיו, כדי שישים הקב"ה בו
חכה ורסן להכריחו בעל כרחו (רש"י כג, י), לברך את ישראל,
הוא אומר "מָה אֶקֶב לֹא קִבֵּה אֶל-וְיָמָה אֶזְעַם לֹא זָעַם ה'"
(במדבר כג, ח).

על פסוק זה מביא רש"י בשם מדרש תנחומא:

כשהיו ראויים להתקלל לא נתקללו. כשהזכיר אביהם את
עוונם ... לא קילל אלא **אפם** שנאמר "אָרוּר אַפִּים" (בראשית
ט, טז). וכך ממשיך רש"י הק' בדוגמאות נוספות להוכיח
שכלל ישראל אינם נמנים על 'קבוצת הקללה', שהרי
בפנימיותם - טובים הם!

הדבש מול העוקץ

זאת בניגוד מוחלט לבלעם הרשע עצמו, שהקב"ה מצוה
עליו "לא תאָר אֶת הָעַם" (במדבר כב, יב). ואילו בלעם עונה
להקב"ה: אם כן אברכ, אומר לו הקב"ה: אינם צריכים

והנה ההשפעה של הדברים הללו על החיים, מוכחת היום מעל לכל ספק, וזאת בעקבות הידע הרב שהצטבר בענין 'פוסט-טראומה' והשלכות של אירועים כאלה על החיים. ולצערנו, אין לנו מושג כמה אנשים סוחבים בנפשם 'פעקאלעד' כאלה - צלקות רגשיות בעקבות חוויות וזעזועים שעברו, ושחרטו רשמים עמוקים בנפש פנימה.

זו בפירוש יכולה להיות סיבה אמיתית להתפרצויות או למצבי 'בריחה' שלעתים בעינינו נראים כפריקת עול רוחנית או כהתנהגות מחוצפת ועזות מצח, אולם אליבא דאמת, כדאי שנבין כי כך דרכו של הנפגע לצעוק 'אני חבול' – הכילו אותי!

(גליון מיוחד יוקדש בליי"נ לנושא משמעותי זה).

ולסיכום:

זכור, כי כל יהודי הוא 'בעצם' אור צרוף ומזוקק של קדושה. בתוככי כל בר ישראל שוכנת נשמה אשר טהורה היא, השיי"ת בראה, הוא יצרה הוא נפחה בו והוא גם משמר אותה בקרבו, ואין בעולם שום חושך ואפילה, ושום מחיצה וקליפה המסוגלים לכבות את ה'פינטעלע איד' – הנקודה היהודית השורה בתוך פנימיותו של כל יהודי ויהודי. ואילו ההתנהגות בפועל - זאת ש'נגלה לעינינו, הרי היא דבר חיצוני, שאיננו שייך בכלל אל הנפש הטהורה שעומדת מולנו.

יעזור השי"ת ונזכה שיהיו לנו עינים לראות, ולב לשמוע ולהבין את עומקה של הנשמה היהודית, לרבות את ... שלנו, של צאצאינו ושל תלמידינו היקרים.

'ילד יהודי הוא התגלמות האור והקדושה. בסדנא של 'עולמות'

נסיים בברכת המאורות:

"אור חדש על ציון תאיר וְנִזְכָּה כָּלֵנוּ בְּמַהֲרָה לְאוּרוֹ!"

בברכת 'שבתא טבא'!

חוקת, וההוראה המגיעה אלינו בעקבותיה, ואלה הם דבריו:

"אין ראוי לגנות האדם מאוד במה שיטיח דברים שלא כהוגן בעת הצער והחיסרון וההיזק, הלא תראה כי ישראל כשהיו בצער גדול מִהַצְמָא והיו יראין שימותו מחוזק הצמא, הטיחו דברים קשים כנגד משה ולא מצינו שנענשו על זה..."

תיבות אלו - מדברי אחד מרבותינו הראשונים כמלאכים - ראויים להיחרט באותיות של זהב מול עינינו, וביחוד ישמשו חומר למחשבה אצל הזוכים והעוסקים בעבודת החינוך, הם המופקדים על פרחי הצאן.

נשים לב, פן ואולי אנו עדים עתה למצב שכאב פנימי מבצבץ ומתפרץ החוצה, שמא מכאוב המונע מתחושות של 'צער', 'חיסרון', 'היזק' שעובר על הצעיר דן, או ממה שחווה בעבר מצא לו את דרכו החוצה בצורה חסרת רסן וגבול.

ובכלל 'מי חכם ויבן' מה מסתתר מאחורי התנהגות או נטייה שלילית כלשהי?

והנה אפשרויות שונות יכולות להיות הגורמות לכך, ולדוגמא:

- **ההשפעה** של החברה רבה היא, יתכן ו'נדבק' מחברה בעייתית ובלי משים נגור אחריה, כעין הדבר האמור בשירי דוד: **וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם** (תהלים קו, לה), וכך גם בדברי הנשר הגדול בימשה תורה: **דַּרְךְ בְּרִיתוֹ (טבעו) שֶׁל אָדָם לֵהוֹיֹת נִמְשָׁךְ בְּדַעוֹתָיו** (במידותיו) **ובמעשיו אחר רעיו וחבריו** (רמב"ם הלכות דעות פ"ו, א').

- **יש** ויצרו גדול מאוד בעניין מסוים זה, ולכן קשה לו עד מאוד להתגבר עליו. ולנו, האם יש את היכולת לרדת לסוף דעתו, ולהבין את הסיטואציה שבה הוא נתון? בוודאי שלא!
- **אין** זה מן הנמנע, שעוברים עליו יסורי נפש גדולים, והם הגורמים לו לחרוג מן הדרך הישרה באופנים שונים, וכפי שראינו בדברי הרלב"ג הנזכרים לעיל.

גליון קודש זה מוקדש לרפואתו השלמה של הרב יהודה בן ליבא מלכה בתש"י
זכות הפצת דברי תורה ובנין עולמות של חינוך וחיזוק בקרב אחינו בני ישראל תעמוד לו להיוושע במהרה.

- להזמנת הרצאות להורים ולמחנכים
- להזמנת הסדנא הנודעת לילדים המקנה כלים למידות טובות, להצלחה בחברה ולכישורי חיים
- להצטרפות לקבלת מסרים בחינוך ובהעצמה אישית
- להערות והארות

הרב דוד רוזנברג | מכון 'עולמות' - הכשרת צאצאינו לחיים | 0527624095 | olamot2@gmail.com